

Høringsinnspill til NOU 2024:20 Det digitale (i) livet.

Lektorlaget organiserer 8900 lektorer og lektorstudenter. Våre medlemmer har mastergrad eller mer og har tyngdepunktet i videregående skole og i ungdomsskolen, men er representert i hele utdanningsløpet inkludert høyere utdanning.

Vi viser til høringsbrev av 11.november 2024, og vil med dette gi våre innspill til NOU 2024:20

Lektorlaget var positiv til at det ble nedsatt et utvalg for å styrke kunnskapsgrunnlaget om hvordan barn og unges skjermbruk i barnehage, skole og fritid påvirker helse, livskvalitet, og oppvekst. Vi har lenge etterlyst mer kunnskap og forskning knyttet til digitaliseringen av skolen.

Vi opplever imidlertid at utvalget har vært mer opptatt av å *“nyansere debatten med mer kunnskap om hvordan og når skjermer kan være positive bidrag til en aktiv, deltagende og trygg oppvekst”* enn å analysere effektene av skjermbruken. Utvalget opplyser selv at de vil *“bidra til en bedre debatt om skjerm og skjermbruk for barn og unge i fremtiden”*. Det mener Lektorlaget er på siden av oppdraget som ble gitt.

Vi håper at departementet i den videre oppfølgingen av utredningen vil prioritere å innhente mer kunnskap om effektene av ulike former for digitalisering i og utenfor skolen.

Innhenting av erfaringer fra lærere og lektorer ble nedprioritert

Utvalget opplyser selv at de har prioritert å snakke med barn og unge, og at de ikke har prioritert egne prosesser for å snakke med foreldre eller lærere. På grunn av kapasitetsutordringer snakket de bare med skoleleder og lærerne ved en av skolene de besøkte. Det vises til at *“foreldre- og lærerstemmen er godt dekket av eksisterende kunnskap fra spørreundersøkelser, forskningsprosjekter, foreldregruppene som er invitert til utvalgsmøte, og foreldreutvalgene og lærerorganisasjonene i referansegruppa”*.

Lektorlaget mener at utvalget med dette har utelatt viktige erfaringer fra den daglige oppfølgingen av barn og unge. Våre medlemmer er i kontakt med barn og ungdom hver dag, og er ansvarlig for både den analoge og den digitale opplæringen de får i skolen. Når utvalget synes å legge så stor vekt på erfaringsbasert kunnskap fra barn og unge, er vi svært kritisk til man ikke har funnet det relevant å innhente flere erfaringer fra lærere og lektorer som står i klasserommet.

Vi er bekymret for den utviklingen vi ser i klasserommet. Med større konsentrasjonsproblemer og vanskeligheter med å lese lange tekster. Vi deler gjerne våre erfaringer fra klasserommet i et større omfang enn vi opplever at vi har fått mulighet for gjennom dette arbeidet.

Større faglig involvering ved valg av digitale læremidler

Lektorlaget er enig med utvalget i at lærerne må sikres reell metodefrihet i valget mellom analoge og digitale læremidler. Lærere involverer i alt for liten grad i prosesser med valg av digitale læremidler. Tidligere rutiner for lærermedvirkning ved valg av læreverk er mange steder

borte. Beslutninger om valg av digitale læremidler og plattformer tas oftere uten faglig medvirkning.

Vi opplever at innkjøp av digitale verktøy som Ipader har gått på bekostning av innkjøp av fysiske bøker. Digitale verktøy har med dette ikke blitt et tilskudd, men en erstatning for tidligere læremidler. Lektorlaget er derfor enig med utvalget i at det er behov for å se på det totale tilskuddet til læremidler i skolen.

Lektorlaget er videre opptatt av at skoleeier må ha ansvar for å gi foreldreveiledning i bruk av digitale verktøy og digitale løsninger. Dette er ikke lærernes ansvar. Videre må det være reelle muligheter for foreldrekontroll med digitale verktøy som tas med hjem.

Dagens ordning hvor elevene selv eier sin pc begrenser lærernes mulighet for å regulere bruken. Må ta i bruk programvare som kan låse pc til det programmet som brukes

- Lærere må involveres mer ved valg av digitale læremidler
- Det totale tilskuddet til læremidler må økes om det skal inkludere både analoge og digitale læremidler
- Skoleeier må ta ansvaret for veiledning av foreldrene

Tydeliggjøring av hva som menes med digital kompetanse

Lektorlaget mener at det er behov for en konkretisering og en utvidet forståelse av hva som ligger i digital kompetanse som grunnleggende ferdighet. Begrepet rommer mye og brukes bredt, samtidig som de digitale verktøyene og løsningene er svært ulike.

Til tross for økt bruk av digitale verktøy opplever vi at elevenes digitale kompetanse innenfor eksempelvis dokumentbehandling er blitt dårligere. Økt bruk av Ipad i grunnskolen synes å ha medført at man i mindre grad enn tidligere er vant med å bruke PC. Det er en utfordring når man starter på videregående skole. Her er det et nå behov for et tverrfaglig introkurs i bruk av PC.

Selv om ICILS-undersøkelsen viser at norske 9.klassinger ligger over internasjonalt nivå på digital kompetanse, så presterer hele 4 av 10 på det laveste nivået. Dette til tross for en stor digitalisering av den norske skole sammenlignet med andre land.

Utvalget er opptatt av at alle ansatte i skolen trenger digital kompetanseheving. For Lektorlagets del vil vi understreke at kompetansebehovet vil variere utfra rolle og oppgaver. For våre medlemmer som står i klasserommet er det helt avgjørende at man får kompetanseheving som er tilpasset utfordringene vi står overfor der.

- Digital kompetanse som grunnleggende ferdighet må konkretiseres
- Behov for mer opplæring i bruk av PC – vurdere utfasing av Ipad
- Digital kompetanseheving for ansatte må tilpasses behov og oppgaver - særlig undervisningssituasjonen

Profesjonsfaglig digital kompetanse i lærerutdanningene

Utvalget ønsker at det skal være krav om at alle studenter på lærerutdanningene skal utvikle profesjonsfaglig digital kompetanse. Lektorlaget støtter dette målet, men vil gjøre oppmerksom

på at en økning av utdanning innen denne typen kompetanse, ikke må gå på bekostning av undervisning av selve skoleundervisningsfaga på lærerutdanningene.

Behov for mer kunnskap

Lektorlaget støtter innstrammingene vedrørende mobilbruk i skolen, og mener at kunnskapsgrunnlaget som lå til grunn for de nasjonale føringene var godt. Erfaringene i ettertid understøtter dette. Videre vises det til at norsk offentlig utdanning skal være gratis og at bruk av elevers private mobiler som verktøy i læringsarbeidet i skolen ikke er i tråd med gratisprinsippet. Vi støtter derfor ikke utvalget som synes å mene at det er behov for å se på dette på ny. Ny praksis bør istedenfor reguleres i lov eller forskrift.

Vi trenger imidlertid mer kunnskap om effekten av mobilbruk i stort, herunder hvordan den påvirker konsentrasjon og hvilken betydning den har for elevenes læringsutbytte. Videre trenger vi mer kunnskap om hvordan teknologi inngår i pedagogiske og didaktiske sammenhenger – fremfor å undersøke teknologiens potensiale.

Videre er det behov for mer kvantitativ forskning på ulike aspekter ved læring. I valg av læremidler og metoder trenger vi mer kunnskap om effekten av ulike typer læremidler i ulike læresituasjoner. Vi trenger en bedre balanse mellom analoge og digitale læremidler, og mer kunnskap om hva som fungerer best i ulike situasjoner.

Kunstig intelligens er en ny utfordring i skolen som krever nytenking på flere områder. Som påpekt av utvalget trenger vi mer kunnskap om pedagogiske utfordringer knyttet til kunstig intelligens. Videre må vi se nærmere på konsekvenser for det faglige nivået. Her opplever vi at både lese- og skriveferdigheter utfordres.

Våre medlemmer etterlyser også mer konkrete råd om hvordan bruke KI, og hvordan tilpasse både undervisning og vurdering. Retningslinjene oppleves ikke å være konkrete nok. Videre etterlyses flere verktøy for å regulere elevenes mulighet for å bruke KI i vurderingssituasjoner.

- Innstramminger i mobilbruk bør videreføres, men vi trenger mer kunnskap om effekten av mobilbruk i stort.
- Behov for mer kvantitativ forskning på ulike aspekter ved læring
- Mer kunnskap om pedagogiske og faglige utfordringer knyttet til KI